

Závěry Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 20.03.1979, sp. zn. Cpjf 139/78, ECLI:CZ:NS:1979:CPJF.139.1978.1

Číslo: 44/1980

Právní věta:

K uplatňování a použitelnosti některých stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu, vydaných a soudům (státním notářstvím) sdělených v období 1964 - 1969 k výkladu ustanovení zákoníku práce, občanského zákoníku, zákona o rodině, občanského soudního řádu, notářského řádu a dalších právních předpisů, v rozhodovací a ostatní činnosti

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 20.03.1979

Spisová značka: Cpjf 139/78

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Závěry

Hesla:

Předpisy: 40/1964 Sb. 94/1963 Sb. 95/1963 Sb. 99/1963 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

1. V návaznosti na usnesení pléna Nejvyššího soudu ČSSR z 23. 11. 1973, [Plsf 2/73](#), k dalšímu uplatňování směrnic a usnesení pléna presidia bývalého Nejvyššího soudu, vydaných k výkladu některých ustanovení občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb.), zákona o rodině (zákona č. 94/1963 Sb.), občanského soudního řádu (zákona č. 99/1963 Sb.) a notářského řádu (zákona č. 95/1963 Sb.) v rozhodovací a ostatní činnosti soudů a státní notářství¹⁾ přikročilo občanskoprávní kolegium Nejvyššího soudu ČSSR v součinnosti s občanskoprávními kolegiemi Nejvyššího soudu ČSR a Nejvyššího soudu SSR podle plánu svých hlavních úkolů ke zhodnocení účinnosti a použitelnosti zobecňujících a praxi soudů a státních notářství usměrňujících materiálů, a to zejména občanskoprávního kolegia bývalého Nejvyššího soudu. Stejně jako při předchozím přezkoumávání směrnic a usnesení pléna a presidia bývalého Nejvyššího soudu bylo tu možno po uplynutí několika let od vydání těchto zobecňujících materiálů hodnotiti jejich účinnost a další použitelnost v rozhodovací a ostatní činnosti soudů a státních notářství z hlediska změn ve společenských vztazích upravených občanskoprávními, pracovněprávními a rodinněprávními předpisy (s přihlédnutím i k některým změnám v těchto předpisech) a posoudit, zda jimi podaný výklad odpovídá skutečnému stavu rozvoje společenských vztahů a zda nadále slouží sledovanému účelu.

Toto přezkoumání a zhodnocení bylo zaměřeno na ty zobecňující a výkladové materiály, s nimiž byly soudy a státní notářství bývalým Nejvyšším soudem seznámeny v období 1964-1969, tedy v době po vydání základních kodexů občanského, rodinného, pracovního i občanského procesního práva, a to zejména otištěním v dříve pro služební potřebu soudů a státních notářství vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, který byl zavedenou aplikační a interpretační pomůckou v praxi soudů a státních notářství a byl znám i v širší právní praxi. Šlo tedy o to, posoudit, které konkrétní výkladové závěry lze nadále v praxi aplikovat z tohoto výkladového materiálu používaného dosud soudy i státními notářstvími.²⁾ Přezkoumány a zhodnoceny byly ovšem i další materiály, s nimiž byly soudy, především krajské soudy jako základní články soudního dozoru, seznamovány i jinou formou (např. rozesláním jejich textu, přednesením na gremiálních poradách a seminářích soudů atd.).

Pozornost byla zaměřena zejména na zobecňující a výkladové závěry k ustanovením pracovněprávních předpisů, které v podstatě nebyly obsaženy v již dříve přezkoumaných a zhodnocených směrnících a usneseních presidia a pléna bývalého Nejvyššího soudu;³⁾ přitom tyto pracovněprávní výkladové závěry byly poměrně dobře známy v právní praxi socialistických organizací i v právní teorii (např. s odkazy na Závěry občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu k výkladu některých ustanovení zákoníku práce, Cpj 31/67 a Prz 35/67, lze se setkat v různých právnických publikacích a v článcích právnických časopisů a také soudy se na ně odvolávají v odůvodněních svých rozhodnutí).

2. V rámci uvedeného úkolu byly předmětem přezkoumání a zhodnocení tyto zobecňující a výkladové materiály bývalého Nejvyššího soudu:

I. Závěry občanskoprávního kolegia a presidia Nejvyššího soudu k výkladu některých ustanovení zákoníku práce, Cpj 31/67 a Prz 35/67 a 15. 11. 1967 (s nimiž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 2/1967, běž. č. 1/III, vydávaném dříve pro služební potřebu soudů a státních notářství)

II. Stanovisko občanskoprávního kolegia a presidia Nejvyššího soudu k výkladu ustanovení § 51 odst. 1 a 2 a § 52 zák. práce, Cpj 31/66 a Prz 14/66 z 20. 5. 1966 (s nímž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 2/1966, běž. č. 2/III)

III. Rozbor a zhodnocení rozhodování soudů o skončení pracovního poměru a o nárocích z toho vyplývajících, Cpj 198/67 občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze 4. 10. 1968

IV. Zpráva o rozhodování soudů ve věcech posudků o pracovní činnosti podle ustanovení § 60 zák. práce, Cpj 138/69 občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu z 18. 9. 1969

V. Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu k otázce ustanovení Varšavské úmluvy o sjednocení některých pravidel v mezinárodní letecké dopravě (vyhlášené pod č. 15/1935 Sb.) k některým nárokům vzniklým v příčinné souvislosti s leteckou nehodou včetně nároků postihových, Cpj 64/64 ze 6. 1. 1965 (s podstatným obsahem tohoto stanoviska byly soudy seznámeny v dříve vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1965, běž. č. 1/III)

VI. Stanovisko občanskoprávního kolegia k výkladu ustanovení § 95 o. z., pokud upravuje zánik práva na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění, Cpj 30/65 z 9. 4. 1965 (s nímž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 3/1965, běž. č. 1/III)

VII. Zpráva občanskoprávního kolegia a presidia Nejvyššího soudu o zkušenostech z

rozhodování soudů ve věcech ochrany osobnosti podle ustanovení § 11 až § 16 o. z., Cpj 234/66 a Prz 33/67 z 31. 10. 1967(s nímž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1967, běž. č. 1/III)

VIII. Zpráva o rozhodování soudů ve věcech ochrany osobnosti a tiskových oprav, Cpj 138/69 občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu z 18. 9. 1969

IX. Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu k některým otázkám závazků k úhradě nákladů spojených s pobytem žáků ve vojenských školách Jana Žižky a ve vojenských učilištích, Cpj 149/64 za 4. 10. 1967(s nímž byly soudy seznámeny v dříve vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1967, běž. č. 2/III)

X. Rozbor praxe soudů při výkladu a používání ustanovení § 177 o. z. a § 184 o. z., Prz 25/67 a Prz 14/69 presidia Nejvyššího soudu a Cpj 120/67 občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu z 11. 4. 1969

XI. Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu k otázce, zda lze podat vlastnickou žalobu o vydání věci při výroku soudu v trestním řízení o propadnutí věci podle ustanovení § 55 tr. zák., Cpj 116/65 z 12. 4. 1965(s nímž byly soudy seznámeny v dříve vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 4/1965, běž. č. 2/III)

XII. Stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu k výkladu ustanovení občanského zákoníku, zákona o rodině, občanského soudního řádu, notářského řádu a zákoníku práce i dalších předpisů, Cpj 120/64 z 11. 5. 1965, Cpj 133/64 z 11. 5. 1964, Cpj 142/64 ze 4. 12. 1964, Cpj 143/64 z 11. 5. 1964 a ze 17. 9. 1964, Cpj 144/64 z 22. 6. 1964, Cpj 167/64 z 5. 7. 1964, Cpj 168/64 z 22. 6. 1964 a z 30. 6. 1964, Cpj 169/64 z 22. 6. 1964, Cpj 171/64 z 30. 6. 1964, Cpj 176/64 z 5. 7. 1964, Cpj 194/64 z 31. 12. 1964, Cpj 220/64 ze 16. 9. 1964 a ze 17. 9. 1964, Cpj 345/64 ze 16. 2. 1965, Cpj 361/64 z 11. 10. 1965, Cpj 388/64 z 9. 9. 1965, Cpj 4/65 - 2 z 26. 4. 1965, Cpj 5/65 - 4 z 10. 6. 1965, Cpj 5/65 - 12 z 10. 6. 1965, Cpj 25/65 z 29. 1. 1965, Cpj 33/65 z 31. 5. 1965, Cpj 60/65 z 12. 3. 1965, Cpj 63/65 z 12. 3. 1965, Cpj 64/65 z 12. 3. 1965, Cpj 65/65 z 12. 3. 1965, Cpj 66/65 z 12. 3. 1965, Cpj 73/65 z 12. 3. 1965, Cpj 74/65 z 12. 3. 1965, Cpj 94/65 z 27. 1. 1965, Cpj 125/65 z 5. 7. 1965, Cpj 132/65 z 25. 5. 1965, Cpj 167/65 ze 14. 10. 1965, Cpj 192/65 z 18. 9. 1965, Cpj 232/65 z 24. 9. 1965, Cpj 233/65 z 11. 3. 1965, Cpj 237/65 z 30. 11. 1965, Cpj 260/65 z 1. 11. 1965, Cpj 271/65 z 1. 11. 1965, Cpj 41/66 z 11. 5. 1966, Cpj 61/66 z 31. 7. 1967, Cpj 155/66 z 10. 11. 1966 a Cpj 320/66 z 12. 1. 1967. (s nimiž byly soudy seznámeny v dříve vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, v sešitech č. 1/1964, č. 2/1964, č. 3/1964, č. 4/1964, č. 1/1965, č. 2/1965, č. 4/1965, č. 6/1965, č. 7/1965, č. 8/1965, č. 4/1966, č. 5/1966 a č. -/1967)

XIII. Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Cz 84/64, 4 Cz 151/65, 5 Cz 138/65, 6 Cz 140/65, 4 Cz 19/66, 5 Cz 88/66, krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 4 Co 13/65, krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 6 Co 737/65 a krajského soudu v Praze sp. zn. 6 Co 23/66(s nimiž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních v sešitech č. 4/1966, běž. č. 1/II, č. 1/1966, běž. č. 1/II, č. 5/1966, běž. č. 2/II, č. 1/1966, běž. č. 3/II, č. 4/1966, běž. č. 2/II, č. 5/1966, běž. č. 3/II, č. 2/1965, běž. č. 1/II, č. 1/1966, č. 2/II, č. 1/1966, běž. č. 4/II)

XIV. Závěry občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu k některým otázkám projednávání stížností pro porušení zákona podle občanského soudního řádu, NcS 101/68 z 9. 10. 1968.

3. Občanskoprávní kolegium Nejvyššího soudu ČSSR přijalo po přezkoumání uvedených zobecňujících materiálů rozhodnutí a stanovisek k výkladu ustanovení zákoníku práce, občanského

zákoníku, zákona o rodině, občanského soudního řádu, notářského řádu a dalších právních předpisů tyto závěry:

A. Stanoviska a závěry k výkladu ustanovení právních předpisů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zprávy o rozhodování soudů, jakož i soudní rozhodnutí, vydané a soudům (státním notářstvím) sdělené bývalým Nejvyšším soudem v období 1964 – 1969, jak jsou uvedeny v části 2. těchto závěrů občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR, jsou nadále použitelné⁴⁾ v rozhodovací i ostatní činnosti soudů a státních notářství, a to ve znění, které bude Nejvyšším soudem ČSSR uveřejněno.⁵⁾

Pro úplnost je třeba dodat, že stanovisko bývalého Nejvyššího soudu k výkladu § 69 zák. o rod., Cpj 61/65 z 22. 2. 1965, s nímž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 2/1965, běž. č. 1/III, které je rovněž nadále použitelné, bylo při knižním vydání sborníku Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a řízení před státním notářstvím, SEVT, Praha 1974, zapracováno v plném znění (namísto pouhého odkazu na toto stanovisko) do části V. uvedeného sborníku (str. 338-340), tj. do Rozboru a zhodnocení praxe soudů při rozhodování o osvojení, [Pls 5/67](#) bývalého Nejvyššího soudu; další použitelnost uvedeného stanoviska Cpj 61/65 byla tedy také vyřešena citovaným usnesením pléna Nejvyššího soudu ČSSR z 23. 11. 1973, [Plsf 2/73](#).

B. Za zobecňujících materiálů, rozhodnutí a stanovisek k výkladu ustanovení právních předpisů, které byly bývalým Nejvyšším soudem sděleny soudům a státním notářstvím v dříve pro jejich služební potřebu vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, jsou vzhledem k pozdějším změnám v právní úpravě, popřípadě pro odlišný právní výklad, který byl zaujat v jiném výkladovém stanovisku,

a/ napříště nepoužitelné:- stanovisko k výkladu ustanovení § 51 o. z., Cpj 133/64 z 11. 5. 1964 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1964, běž. č. 9/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 162 o. s. ř., Cpj 133/64 z 11. 5. 1964 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1964, běž. č. 30/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 70 o. s. ř., Cpj 169/64 z 22. 6. 1964 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 3/1964, běž. č. 33/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 71 odst. 2 o. s. ř., Cpj 169/64 z 22. 6. 1964 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 3/1964, běž. č. 34/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 96 odst. 3 o. s. ř., Cpj 168/64 z 22. 6. 1964 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 3/1964, běž. č. 39/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 70 – § 72 o. s. ř., Cpj 93/65 z 27. 1. 1965 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1965, běž. č. 6/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 212 odst. 1 o. s. ř., Cpj 95/65 z 27. 1. 1965 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1965, běž. č. 8/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř., Cpj 63/65 z 12. 3. 1965 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 4/1965, běž. č. 3/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 13, § 14 a § 23 vládního nařízení č. 45/1957 Sb. (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 8/1965, běž. č. 7/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 47/1959 Sb. a § 139 odst. 2 o. s. ř., Cpj 106/66 z 31. 8. 1966 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 4/1966, běž. č. 2/III), – stanovisko k výkladu ustanovení § 250 o. s. ř., Cpj 100/67 z 2. 8. 1967 (Výběr rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, sešit č. 1/1967, běž. č. 7/III),- závěry obsažené v rozhodnutích zařazených ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních, v sešitech č. 2/1965, běž. č. 2/II, č. 3/1965, běž. č. 1/II, č. 4/1965, běž. č. 1/II, č. 6/1965, běž. č. 1/II, č. 1/1966, běž. č. 4/II, běž. č. 5/II, a č. 5/1966, běž. č. 1/II;

b/ napříště použitelné jen jako studijní pomůcka (nikoliv k přímému uplatnění při aplikaci a interpretaci ustanovení právních předpisů):

materiály ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních (ročník 1964 - 1967), jež nejsou výslovně uvedeny v usnesení pléna Nejvyššího soudu ČSSR z 23. 11. 1973, [Plsf 2/73](#) (č. 1/1974 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek) anebo v těchto závěrech občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR z 20. 3. 1979, [Cpjf 139/78](#).

---

1) uveřejněné pod č. 1/1974 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek

2) Např. ve Zprávě o výsledcích kontrolního průzkumu rozhodování soudů a návrzích na zrušení kárných opatření, projednané a schválené občanskoprávním kolegiem Nejvyššího soudu ČSR, Cpj 35/75, byl uveden odkaz na stanoviska bývalého Nejvyššího soudu, Cpj 168/64, Cpj 169/64 a Cpj 171/64, s nimiž byly soudy seznámeny v dřívě pro služební potřebu soudů vydávaném Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních. Také např. ve Zprávě o průzkumu a zhodnocení úrovně rozhodování soudů SSR ve věcech odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch, projednané a schválené občanskoprávním kolegiem Nejvyššího soudu SSR, [Cpj 37/78](#), se odkazovala na závěry z rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Cz 84/64, s nimiž byly soudy seznámeny ve Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních č. 4/1966, běž. č. 1/II (viz str. 374-377 tohoto sborníku).

3) Viz sborník Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a řízení před státním notářstvím“, SEVT, Praha 1974.

4) Viz k tomu ovšem dále zobecňující a výkladové materiály z Výběru rozhodnutí a sdělení ve věcech občanskoprávních (vydávaném dřívě pro služební potřebu soudů a státních notářství), jež byly již předmětem přezkoumání usnesením pléna Nejvyššího soudu ČSSR z 23.11. 1973, [Plsf 2/73](#), uveřejněným pod č. 1/1974 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (zejména str. 5-7).

5) Viz sborník Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních“, SEVT, Praha 1980.